

**TÜSİAD ve Eğitim Reformu Girişimi (ERG) işbirliği ile hazırlanan “Geleceğin Dünyasına
Hazırlanırken Eğitimin Bütçesi: Türkiye’de Eğitim Harcamaları”
raporundan öne çıkan bulgular**

Rapor, ülkelerin demografik fırsat penceresi açık olduğu sürece, gelişmiş ülke statüsüne geçişi hızlandıracak en etkin yollardan birinin eğitim olduğunu vurguluyor. Bağımlı nüfusunun %30,6’sı 0-14 yaş grubu olan Türkiye’de 2023’ten bu yana bu fırsat penceresi kapanma eğiliminde. Bugün eğitime ayrılmayan kaynaklar, uzun vadede ekonomik ve sosyal refahı artıracak yatırımların ertelenmesi anlamına geliyor. Buradan yola çıkarak; Türkiye’de eğitime ayrılan kaynaklar ve harcamalar, uluslararası düzeyde izlenebilir göstergeler ve uluslararası belgelerde tavsiye edilen eşik değerler ışığında inceleniyor.

Türkiye’de kamu eğitim harcamaları dünya ortalamasının altında

2015 yılında UNESCO 38. Genel Konferansı’nda kabul edilen Eğitim 2030 Incheon Bildirgesi ve Çerçeve Eylem Belgesine göre ülkelere; nitelikli ve kapsayıcı eğitim için **kamu eğitim harcamalarının GSYH içindeki payının %4–6; toplam kamu harcamaları içindeki payının %15-20 düzeyinde olması tavsiye ediliyor**. Bu kapsamda, uluslararası karşılaştırmalı en güncel verilerin bulunduğu 2022 yılı için Türkiye’nin eğitim harcamaları inceleniyor;

- 2022 verileriyle, Türkiye’de eğitim harcamalarının %78,9’u kamu, %20,3’ü özel, %0,8’i uluslararası kaynaklar tarafından karşılanıyor. Bu oranlarla Türkiye, eğitime yapılan toplam harcamaların içinde kamunun payının düşük olduğu ülkeler arasında.
- Türkiye’de kamu eğitim harcamalarının GSYH’ye oranı (%2,6), hem üst-orta gelir grubu ortalaması (%4,9) hem de dünya ortalamasının (%4,5) altında.
- Aynı yıl, kamu eğitim harcamalarının toplam kamu harcamaları içindeki payına bakıldığında Türkiye’nin oranı %10,6 ile tavsiye edilen eşik değerleri (%15-20) yakalayamıyor. Ancak, genel eğilim diğer ülkelerin de Türkiye gibi ağırlıklı olarak %9–12 bandında kümelendiğini gösteriyor.

Öğrenci başına harcama AB ortalamasının üçte biri düzeyinde

Ülkelerin satın alma gücü standartlarına (SGS) göre Türkiye’de resmi okullara kayıtlı öğrenci başına kamunun harcama düzeyi 3.108 SGS ile AB ortalamasının (9.035 SGS) üçte biri düzeyinde. Bu seviye, kalabalık sınıflar, eksik altyapı ve öğrencilere sınırlı bireysel destek riskini artırıyor.

Eğitime ayrılan kaynakların miktarı kadar dağılımı da önemli. Türkiye okulöncesi eğitime yeterince kaynak ayırmıyor

2022 yılı verileriyle Türkiye, kamu eğitim harcamaları içinden ayırdığı %6,7 pay ile okulöncesi eğitime en az kaynak ayıran ülkelerden. Bunun aksine en fazla kamu kaynağını %34,1 ile yükseköğretime ayıran Türkiye, AB ülkeleri arasında bu kademe için en yüksek pay ayıran üçüncü ülke. Zorunlu eğitimin her bir kademesine ayrılan kaynaklar ise bu orandan daha az: Türkiye’de kamu eğitim harcamalarının %21,8’i ortaöğretime, %18,8’i ortaokula, %18,7’si ise ilkokullara yapılıyor.

Sermaye harcamaları, eğitimin niteliğini destekleyen altyapı ve projeler için önem taşıırken; sermaye harcamalarının oranı bakımından karşılaştırılan ülkeler arasında Türkiye’nin en yüksek ikinci ülke olduğu görülüyor. Deprem için ayrılan sermaye harcamalarının yanı sıra, okulöncesi eğitimin yaygınlaşması, yeşil dönüşüm, dijital altyapı, atölye/ laboratuvar gibi geleceğe yönelik yatırımlara kaynak ayırmak da önem taşıyor.

Eğitim bütçesindeki artış harcama verilerinde de korunursa, Türkiye uluslararası eşik değerlere göre olumlu bir tabloya doğru ilerliyor

Rapor, uluslararası karşılaştırmalı verilerle 2022’ye kadar olan durumu ortaya koyarken, sadece Türkiye için 2023 ve 2024 harcamalarının da durumu analiz ediliyor. Türkiye’de 2023 yılında kamu eğitim harcamalarının GSYH içindeki payı %3,6 ve toplam kamu harcamaları içindeki payı %10 oldu. Eğitim harcamalarının %83,5’i kamu, %15,9’u özel, %0,6’sı uluslararası kaynaklar tarafından karşılandı. Türkiye’de kamu eğitim harcamalarının %7’si okulöncesi, %19,1’i ilkokul, %19,0’ı ortaokul, %21,4’ü ortaöğretime ayrılırken, en yüksek pay %33,5 ile yükseköğretimde oldu. Eğitime ayrılan kaynakların GSYH içindeki payı 2024 yılında %3,9, 2025’te ise %3,5 olurken; merkezi yönetim bütçesi içindeki payı ise 2024’te %14,6, 2025’te %14,8 oldu.

Raporda, 2026 Merkezi Yönetim Bütçe kapsamında yürütülen çalışmalara katkı sunmak üzere temel öneriler de özetleniyor:

Uluslararası eşik değerlere ulaşmak için eğitime ayrılan kamu kaynaklarının miktarında uzun vadeli ve istikrarlı artış sağlanmalı. Beslenme, ulaşım, barınma, burs gibi desteklerle hanehalkının üzerindeki yük azaltılmalı. Eğitimin niteliği, okulların afet ve krizlere dayanıklılığı, dijital ve fiziksel altyapı yatırımları

için sermaye harcamaları artırılmalı. Başta dezavantajlı çocukların akranlarıyla eşit koşullarda eğitime başlamaları için kritik olan okulöncesi eğitim zorunlu olmalı ve yaygınlaştırılması için yeterli kaynak ayrılmalı. Maliyet-etkili "Akıllı Yatırımlar" önceliklendirilmeli. Orta Vadeli Program (2026-2028) hedefleri doğrultusunda kaynak planlaması yapılmalıdır. Katılımcı ve şeffaf bütçe yaklaşımı benimsenmeli, bütçe teklifleri ve harcamalar düzey, tür ve coğrafya bazında açık veri olarak yayımlanmalıdır.